

Handläggare
Kristina Björkegren Linder
Telefon: 08-508 33 890

Förslag till förändringar i kursplanen och betygskriterierna i samiska

Remiss från kommunstyrelsen dnr. KS 2023/1076

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat ”Förslag till förändringar i kursplanen och betygskriterierna i samiska” på remiss till utbildningsnämnden. Utbildningsförvaltningen lämnar synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande.

Förvaltningen anser att förslaget att införa ett nybörjarspår i samiska innebär att elever som tillhör urfolket och den nationella minoriteten samerna får ökade möjligheter att revitalisera sitt språk.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om ändringar i kursplanen och betygskriterierna i samiska.

Bakgrund/Ärendet

Kursplanen i samiska i sameskolan trädde i kraft den 1 juli 2022 i anslutning till revideringar av läroplanerna och kursplanerna i grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan och specialskolan. Skolverket gjorde vid tiden bedömningen att det av tidsskäl inte fanns möjlighet att genomföra några större revideringar av kursplanen i samiska eller att införa ett tredje spår.

Samiska är ett ämne i sameskolan och kursplanen i samiska fastställs av Skolverket. Enligt skolförordningen ska elever som läser samiska som modersmål i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan undervisas utifrån kursplanen i samiska. Kursplanen består i dag av två spår. Skolverkets förslag innebär införandet av ett tredje spår, för nybörjare. De tre spåren blir då samiska inom ramen för samiska som förstaspråk, samiska inom ramen för samiska som andraspråk samt samiska inom ramen för samiska som andraspråk, nybörjare. Skolverket har tagit fram förslag på betygskriterier i det föreslagna nya tredje spåret, samiska inom ramen för andraspråk, nybörjare, för betygsstegen A, C och E.

Kursplanerna i modersmål som nationellt minoritetsspråk är utformade för att ge alla elever som tillhör de nationella minoriteterna möjligheten att, utifrån sina förutsättningar, utveckla sina kunskaper så långt som möjligt. Elever som läser samiska som andraspråk har betydligt mindre undervisningstid i ämnet än i sameskolan. Enligt Skolverkets bedömning behöver ett tredje spår tas fram, som bättre möjliggör en undervisning även för nybörjare. Detta spår ska motsvara samma nivå som finns i betygskriterierna i kursplanerna för modersmål som nationellt minoritetsspråk som andraspråk. Förslaget på ändring i kursplanen och betygskriterier i samiska planeras att träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas från och med höstterminen 2024.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen kan konstatera att betygskriterierna i samiska som andraspråk ligger på en högre nivå än andra nationella minoritetsspråk. Det innebär att samiska elever inte har samma möjligheter att lyckas med sina modersmålsstudier. Det nu liggande förslaget att införa ett tredje spår ger de samiska eleverna en möjlighet att läsa samiska med en kursplan och betygskriterier som är anpassade för nybörjare på samma sätt som för de andra nationella minoritetsspråken.

I kursplanen för samiska språket beskrivs vikten av kunskaper i det samiska språket och kulturen, språket som kulturbärare med syfte att stärka den egna identiteten. Förslaget kan resultera i att elever som tillhör urfolket och den nationella minoriteten samerna får möjligheter att revitalisera sitt språk.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om ändringar i kursplanen och betygskriterierna i samiska.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2023-10-12

SKOLFS 0000:00

Utkom från trycket
den

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS
2011:23) om betygskriterier för samiska;**

beslutade den

Med stöd av 3 § förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för same-
skolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall föreskriver
Skolverket att bilagan till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:23) om be-
tygskriterier för samiska¹ ska ha följande lydelse.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 2024 och ska tillämpas från och
med höstterminen 2024.

På Skolverkets vägnar

GENERALDIREKTÖR

Föredragande

¹ Senaste lydelse av föreskrifternas rubrik SKOLFS 2022:26.

BETYGSKRITERIER I ÄMNET SAMISKA

Inom ramen för samiska som förstaspråk

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som **till viss del** upprätthåller samtalen. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **i huvudsak fungerande** inledning, innehåll och avslutning och **viss** anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med **begripligt** innehåll, **i huvudsak fungerande** struktur och **viss** språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **viss** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **flyt** och visar **grundläggande** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **viss** säkerhet. Eleven för också **enkla** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **enkelt** sätt. Eleven ger **enkla** exempel på orsaker till och konsekvenser av förändringar i det samiska samhället. Dessutom beskriver eleven på ett **enkelt** sätt olika språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som upprätthåller samtalen **relativt väl**. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **fungerande** inledning, innehåll och avslutning och **relativt god** anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med **relativt tydligt** innehåll, **fungerande** struktur och **relativt god** språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **relativt god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **gott flyt** och visar **god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **relativt god** säkerhet. Eleven för också **utvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **utvecklat** sätt. Eleven ger **utvecklade** exempel på orsaker till och konsekvenser av förändringar i det samiska samhället. Dessutom beskriver eleven på ett **relativt utförligt** sätt olika språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

² Senaste lydelse SKOLFS 2022:26.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som upprätthåller samtalen **väl**. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** inledning, innehåll och avslutning och **god** anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags texter med **tydligt** innehåll, **väl fungerande** struktur och **god** språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **välutvecklat** sätt. Eleven ger **välutvecklade** exempel på orsaker till och konsekvenser av förändringar i det samiska samhället. Dessutom beskriver eleven på ett **utförligt** sätt olika språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som **till viss del** utvecklar samtalen och diskussionerna. Eleven framför åsikter med **till viss del** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **i huvudsak fungerande** struktur och innehåll och **viss** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med **viss** språklig variation, **i huvudsak fungerande** struktur och innehåll samt **viss** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **viss** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **flyt** och visar **grundläggande** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **viss** säkerhet och för **enkla** resonemang om budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **enkelt** sätt och ger **enkla** exempel på traditionell och modern samisk musik samt litterära verk. Eleven för **enkla** resonemang om orsaker till och tänkbara konsekvenser av aktuella samiska samhällsfrågor. Dessutom beskriver eleven på ett **enkelt** sätt samiskans utveckling samt skillnader i dess talade varieteter.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **relativt väl**. Eleven framför åsikter med **relativt väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **fungerande** struktur och innehåll och **relativt god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

SKOLFS 0000:00

Eleven skriver olika slags texter med **relativt god** språklig variation, **fungerande** struktur och innehåll samt **relativt god** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **relativt god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **gott flyt** och visar **god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet och för **utvecklade** resonemang om budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **utvecklat** sätt och ger **utvecklade** exempel på traditionell och modern samisk musik samt litterära verk. Eleven för **utvecklade** resonemang om orsaker till och tänkbara konsekvenser av aktuella samiska samhällsfrågor. Dessutom beskriver eleven på ett **relativt utförligt** sätt samiskans utveckling samt skillnader i dess talade varieteter.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**. Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med **god** språklig variation, **väl fungerande** struktur och innehåll samt **god** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **mycket god** säkerhet och för **välutvecklade** resonemang om budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **välutvecklat** sätt och ger **välutvecklade** exempel på traditionell och modern samisk musik samt litterära verk. Eleven för **välutvecklade** resonemang om orsaker till och tänkbara konsekvenser av aktuella samiska samhällsfrågor. Dessutom beskriver eleven på ett **utförligt** sätt samiskans utveckling samt skillnader i dess talade varieteter.

Inom ramen för samiska som andraspråk

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som **till viss del** upprätthåller samtalen. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **i huvudsak fungerande** inledning, innehåll och avslutning och **viss** anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags enkla texter med **begripligt** innehåll, **i huvudsak fungerande** struktur och viss språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **viss** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **flyt** och visar **grundläggande** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **viss** säkerhet. Eleven för också **enkla** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **enkelt** sätt. Eleven ger **enkla** exempel på orsaker till och konsekvenser av förändringar i det samiska samhället. Dessutom beskriver eleven på ett **enkelt** sätt olika språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som upprätthåller samtalen **relativt väl**. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **fungerande** inledning, innehåll och avslutning och **relativt god** anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags enkla texter med **relativt tydligt** innehåll, **fungerande** struktur och viss språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **relativt god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **gott flyt** och visar **god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **relativt god** säkerhet. Eleven för också **utvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **utvecklat** sätt. Eleven ger **utvecklade** exempel på orsaker till och konsekvenser av förändringar i det samiska samhället. Dessutom beskriver eleven på ett **relativt utförligt** sätt olika språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som upprätthåller samtalen **väl**. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** inledning, innehåll och avslutning och **god** anpassning till syfte och mottagare.

Eleven skriver olika slags enkla texter med **tydligt** innehåll, **väl fungerande** struktur och viss språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för stavning, meningsbyggnad och ordböjning med **god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

SKOLFS 0000:00

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **välutvecklat** sätt. Eleven ger **välutvecklade** exempel på orsaker till och konsekvenser av förändringar i det samiska samhället. Dessutom beskriver eleven på ett **utförligt** sätt olika språkområden i Sápmi/Sábme/Sámieniädname/Saepmie.

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som **till viss del** utvecklar samtalen och diskussionerna. Eleven framför åsikter med **till viss del** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **i huvudsak fungerande** struktur och innehåll och **viss** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med **viss** språklig variation, **i huvudsak fungerande** struktur och innehåll samt **viss** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **viss** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **flyt** och visar **grundläggande** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **viss** säkerhet och för **enkla** resonemang om budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **enkelt** sätt och ger **enkla** exempel på traditionell och modern samisk musik samt litterära verk. Eleven för **enkla** resonemang om orsaker till och tänkbara konsekvenser av aktuella samiska samhällsfrågor. Dessutom beskriver eleven på ett **enkelt** sätt samiskans utveckling samt skillnader i dess talade varieteter.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **relativt väl**. Eleven framför åsikter med **relativt väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **fungerande** struktur och innehåll och **relativt god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med **relativt god** språklig variation, **fungerande** struktur och innehåll samt **relativt god** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **relativt god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **gott flyt** och visar **god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet och för **utvecklade** resonemang om budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **utvecklat** sätt och ger **utvecklade** exempel på traditionell och modern samisk musik samt litterära verk. Eleven för **utvecklade** resonemang om orsaker till och tänkbara konsekvenser av aktuella samiska samhällsfrågor. Dessutom beskriver eleven på ett **relativt utförligt** sätt samiskans utveckling samt skillnader i dess talade varieteter.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 9

SKOLFS 0000:00

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**. Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven skriver olika slags texter med **god** språklig variation, **väl fungerande** struktur och innehåll samt **god** anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **god** säkerhet.

Eleven läser olika texter med **mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **mycket god** säkerhet samt för **välutvecklade** resonemang om budskap i olika texter.

Eleven beskriver inslag i det samiska kulturarvet på ett **välutvecklat** sätt och ger **välutvecklade** exempel på traditionell och modern samisk musik samt litterära verk. Eleven för **välutvecklade** resonemang om orsaker till och tänkbara konsekvenser av aktuella samiska samhällsfrågor. Dessutom beskriver eleven på ett **utförligt** sätt samiskans utveckling samt skillnader i dess talade varieteter.

Inom ramen för samiska som andraspråk, nybörjare

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 6

Eleven lyssnar, och förstår **vanliga ord och enkla fraser** i tydligt talat, enkelt språk i långsamt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven läser, och **förstår vanliga ord och enkla fraser** i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven hittar enkel information i anvisade muntliga och skriftliga källor samt använder **på ett delvis relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser**. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser**. Dessutom använder eleven strategier som i **någon mån** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven ger **enkla** exempel på sociala, historiska och kulturella företeelser som berör samer.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 6

Eleven lyssnar, och förstår **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i långsamt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven läser, och förstår **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven hittar enkel information i anvisade muntliga och skriftliga källor samt använder **på ett relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och relativt tydligt med fraser och meningar**. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och relativt tydligt med fraser och meningar**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som i **viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven ger **utvecklade** exempel på sociala, historiska och kulturella företeelser som berör samer.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 6

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 6

Eleven lyssnar, och förstår **huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i långsamt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven läser, och förstår **huvudsakligt innehåll och väsentliga detaljer** i korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven hittar enkel information i anvisade muntliga och skriftliga källor samt använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och relativt tydligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven ger **välutvecklade** exempel på sociala, historiska och kulturella företeelser som berör samer.

Betygskriterier för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **det mest väsentliga** av innehållet i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven läser samt förstår och **tolkar det mest väsentliga** av innehållet i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer enkel information från ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor samt använder **på ett delvis relevant sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och begripligt med fraser och meningar**. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt och begripligt med fraser och meningar**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som **i någon mån** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven för **enkla** resonemang om företeelser, levnadsvillkor och samhällsfrågor som berör samer.

Eleven visar **grundläggande** kunskaper om samiskans ursprung, utveckling och språkets ställning i Sverige.

Betygskriterier för betyget D i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betygskriterier för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven läser samt förstår och tolkar **huvudsakligt innehåll och tydliga detaljer** i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer enkel information från ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor samt använder **på ett relevant sätt det** valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande**.

I interaktion uttrycker sig eleven **enkelt och relativt tydligt med ord, fraser och meningar**. Dessutom använder eleven strategier som **i viss utsträckning** underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven för **utvecklade** resonemang om företeelser, levnadsvillkor och samhällsfrågor som berör samer.

Eleven visar **goda** kunskaper om samiskans ursprung, utveckling och språkets ställning i Sverige.

Betygskriterier för betyget B i slutet av årskurs 9

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betygskriterier för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven lyssnar samt förstår och tolkar **helheten och väsentliga detaljer** i tydligt talat, enkelt språk i lugnt tempo om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven läser samt förstår och tolkar **helheten och väsentliga detaljer** i enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Eleven väljer enkel information från ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor samt använder **på ett relevant och effektivt sätt** det valda materialet i sin egen produktion och interaktion.

SKOLFS 0000:00

I muntliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **i någon mån varierat, relativt tydligt och relativt sammanhängande**. I skriftliga framställningar av olika slag formulerar sig eleven **i någon mån varierat, relativt tydligt och relativt sammanhängande**.

I interaktion uttrycker sig eleven **relativt tydligt med ord, fraser och meningar** samt **i någon mån anpassat till syfte, mottagare och situation**. Dessutom använder eleven strategier som underlättar och förbättrar interaktionen.

Eleven för **välutvecklade** resonemang om företeelser, levnadsvillkor och samhällsfrågor som berör samer.

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om samiskans ursprung, utveckling och språkets ställning i Sverige.

REMISS

Konsekvensutredning avseende förslag på ändringar i kursplanen och betygskriterierna i samiska

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Skolverket har utarbetat förslag på ändringar i föreskrifterna om kursplan för samiska och i föreskrifterna om betygskriterier för samiska.

Sammanfattning

Denna konsekvensutredning omfattar förslag avseende ändringar i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska samt i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:23) om betygskriterier för samiska.

Samiska är ett ämne i sameskolan och kursplanen i samiska fastställs av Skolverket. Enligt bestämmelserna i skolförordningen (2011:815) ska elever som läser samiska som modersmål i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan undervisas utifrån kursplanen i samiska.¹

Kursplanen för samiska består i dag av två spår. Skolverkets förslag innebär att ämnet samiska i stället ska bestå av tre spår. I kursplanens centrala innehåll inom ramen för samiska som andraspråk i sameskolan föreslås tillkomma ett spår för nybörjare. De tre spåren blir då samiska inom ramen för samiska som förstaspråk, samiska inom ramen för samiska som andraspråk samt samiska inom ramen för samiska som andraspråk, nybörjare. Skolverket har också tagit fram förslag på tillhörande betygskriterier i det föreslagna nya tredje spåret, samiska inom ramen för andraspråk, nybörjare, för betygsstegen A, C och E.

Bakgrund

Sameskolan är en egen skolform och ger en utbildning med samisk inriktning som i övrigt motsvarar utbildningen i årskurserna 1–6 i grundskolan. Undervisningen i sameskolan ska ges på svenska och samiska, och ämnet samiska ska finnas i alla årskurser². Samtliga elever i sameskolan läser ämnet samiska och undervisningstiden i ämnet samiska är reglerad i timplanen. Eleverna i sameskolan är garanterade en undervisningstid om totalt 800 timmar i ämnet samiska under låg- och mellanstadiet.³ Det finns fem sameskolor (Gällivare, Jokkmokk, Karesuando, Kiruna och Tärnaby).

Sameskolan har en egen läroplan, som även omfattar, förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.⁴ Enligt läroplanens avsnitt 2.2 ansvarar skolan för att varje elev efter genomgången sameskola bland annat kan använda det svenska språket på ett rikt och nyanserat sätt i tal och skrift och kan tala, läsa och skriva samiska. Skolan ska också ansvara

¹ 5 kap. 1 och 13 §§ skolförordningen

² 12 kap. 4–5 §§ skolförordningen

³ Bilaga 4 till skolförordningen

⁴ Förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

för att varje elev är funktionellt tvåspråkig.⁵ Funktionell tvåspråkighet innebär enligt ett tidigare kommentarmaterial från Skolverket att elever ska kunna använda antingen samiska eller svenska när de kommunicerar, beroende på vilken situation de befinner sig i.⁶

Den 1 juli 2015 trädde ändringar i skollagen (2010:800) i kraft som utökar rätten till modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna. Ändringarna i skollagen innebär att det inte längre ställs krav dels på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål, dels på att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket, för att en elev ska kunna få modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan. I propositionen om vissa skollagsfrågor (prop. 2013/14:148), som låg till grund för lagändringen anför regeringen att modersmålsundervisningen, när det är fråga om ett nationellt minoritetsspråk, inte enbart syftar till att bevara och utveckla ett språk utan också till att ge möjlighet att revitalisera ett språk som gått förlorat i föräldragenerationen eller ännu tidigare till följd av den svaga ställning som de nationella minoritetsspråken haft under lång tid.⁷

Vid modersmålsundervisning i samiska ska den kursplan som gäller för ämnet samiska i sameskolan användas enligt 5 kap. 13 § skolförordningen. Eleverna som läser samiska inom modersmålsundervisningen i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan läser alltså samiska enligt samma kursplan i samiska som gäller för sameskolan men undervisningstiden i ämnet modersmål är inte reglerad i timplanen.⁸

Behovet av en revidering för att anpassa kursplanen i samiska för nybörjare identifierades av Skolverket redan 2014 i samband med framtagandet av kursplanerna inom ämnet modersmål som nationellt minoritetsspråk. Behovet har även bekräftats genom myndighetens senare kontakter med lärare i samiska, både i sameskolan och i motsvarande skolformer. Skolverket uppmärksammade behovet av en mer omfattande revidering och framförde följande i redovisning av uppdraget om att utarbeta förslag på kursplaner för nationella minoritetsspråk (U2014/5037/S): *Skolverket anser att utreda om en revidering är aktuell av kursplanen i samiska rörande samiska som andraspråk utifrån lagändringen samt signaler från verksamheten.*”

I betänkandet ”Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91)⁹ beskrivs det att utredningen har träffat elever som har efterfrågat en kursplan som är mer anpassad till olika förutsättningar och behov (s. 348): *”Utredningen menar dock att den befintliga kursplanen bör revideras utifrån förevarande förhållanden – att kursplanen ska användas inom sameskolan, inom ämnet nationellt minoritetsspråk och inom ämnet modersmål. Synpunkter på en mer anpassad kursplan har lämnats exempelvis av elever i Jokkmokk som utredningen träffat.”*

Sameskolstyrelsen har i samband med en tidigare myndighetsdialog med Regeringskansliet¹⁰ lämnat en skrivelse om utvecklingsområden i ämnet samiska. Sameskolstyrelsen framhåller i skrivelsen att Skolverket borde ges i uppdrag att se över kursplanen i samiska samt betonar

⁵ Avsnitt 2.2 Kunskaper, förordningen om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

⁶ <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a659362/1553963728239/pdf2592.pdf> (publikationen har utgått)

⁷ Prop. 2013/14:148 s. 30 f.

⁸ Bilaga 1,2,3 till skolförordningen

⁹ Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91)

¹⁰ Regeringskansliet Skolenheten, Promemoria, Dagordning myndighetsdialog Sameskolstyrelsen 2021-06-04)

att det i uppdraget tydligt bör framgå att arbetet behöver göras i nära samarbete med Sameskolstyrelsen som ansvarar för utbildning i sameskolan, integrerad samisk undervisning samt fjärrundervisning i samiska. I skrivelsen betonas att inom samma uppdrag borde det utredas behov av och tas fram förslag på en kursplan för samiska som nybörjarspråk.

Den nu gällande lydelsen av kursplanen i ämnet samiska i sameskolan trädde i kraft den 1 juli 2022 i samband med en revidering av läroplanerna och kursplanerna i grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan och specialskolan. Vid den revideringen¹¹ bedömde Skolverket att det av tidsskäl inte fanns möjlighet att utarbeta ett nytt spår eller göra större revideringar av kursplanen i samiska. Ambitionen i kursplanerna i modersmål som nationellt minoritetsspråk är att ge alla elever som tillhör de nationella minoriteterna möjligheten att utifrån sina förutsättningar utveckla sina kunskaper så långt som möjligt. Elever som läser samiska som andraspråk i grundskolan, anpassade grundskolan samt specialskolan har betydligt mindre undervisningstid i ämnet än i sameskolan. Enligt Skolverkets bedömning behöver ett tredje spår tas fram, som bättre möjliggör en undervisning för nybörjare.

Betygskriterierna i samiska som andraspråk är inte anpassade för undervisning av de elever som är nybörjare och inte uppbyggda enligt Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning (GERS)¹² som de andra kursplanerna i modersmål – nationellt minoritetsspråk som andraspråk - finska, meänkieli, jiddisch och romani chib, vilka är anpassade för nybörjare.

Betygskriteriernas konstruktion för modersmål som nationellt minoritetsspråk baseras på antagandet om en minsta undervisningstid på cirka 1 timme i veckan, vilket ger cirka 240–320 timmar under skoltiden beroende på hur undervisningen organiseras¹³. Eleverna i sameskolan är däremot garanterade en undervisningstid i samiska om totalt 800 timmar i årskurserna 1–6.

Betygskriterierna för de nationella minoritetsspråken som andraspråk är något lägre ställda än betygskriterierna i samiska som andraspråk, för att ge eleverna möjlighet att få undervisning på nybörjarnivå inom ramen för modersmål. Betygskriterierna för de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib som andraspråk följer i sin uppbyggnad konstruktionen för betygskriterierna i moderna språk. Konstruktionen av betygskriterierna för moderna språk utgår från en garanterad undervisningstid på 320 timmar, vilket i tid motsvarar antagandet ovan om undervisningstid för modersmål.

Skolverkets förarbete till revideringen har bland annat gjorts i samarbete med en språkrevitaliseringsexpert och myndigheten har härvid gjort en bedömning att det finns ett behov av att ta fram ett nytt spår inom ramen för samiska som andraspråk som riktar sig till nybörjare med tillhörande betygskriterier.¹⁴ Detta spår ska motsvara samma nivå som finns i betygskriterierna i kursplanerna för modersmål som nationellt minoritetsspråk som andraspråk.

¹¹ Föreskrifter om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2020:186) om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska

¹³ Redovisning av uppdrag om att utarbeta förslag på kursplaner för nationella minoritetsspråk, dnr 2014:884 (Skolverket 2015)

¹⁴ Uppdragsdirektiv för utarbetande av förslag till kursplaner för samiska som andraspråk för nybörjare, dnr 2022:3133 (Skolverket 2022)

A Allmänt

Syftet med förslaget med ett tredje spår inom ramen för ämnet samiska med tillhörande betygskriterier är att anpassa kursplanen i samiska så att det finns ett *nybörjarspår*. Innebörden av dessa ändringar är att samiska lättare ska kunna läsas som ett nybörjarspråk i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan. I arbetet har Skolverket inhämtat synpunkter från Sameskolstyrelsen, Sametinget, rektorer, lärare och elever inom sameskolan och de andra obligatoriska skolformerna.

1. Beskrivning av problemet och vad Skolverket vill uppnå

Det övergripande syftet med förslaget är att öka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen för elever som läser samiska oavsett inom vilken skolform eleven läser ämnet. Kursplanen i samiska¹⁵ med tillhörande betygskriterier¹⁶ fastställs av Skolverket med stöd av bemyndigandet i 3 § förordningen om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.¹⁷ Enligt bestämmelserna ska elever som läser samiska som modersmål i grundskolan, anpassad grundskola och specialskola undervisas utifrån kursplanen i samiska som finns i sameskolan.¹⁸

Sedan tidigare finns det ett centralt innehåll och betygskriterier i samiska som förstaspråk och ett centralt innehåll och betygskriterier i samiska som andraspråk. Sedan 2015 har även elever som tillhör de övriga nationella minoriteterna samma utökade rätt till modersmålsundervisning. Syftet med att ge eleverna rätt att läsa språken även som andraspråk är att det gör det möjligt att både bevara och utveckla språken, men också att revitalisera ett språk som har gått förlorat i föräldragenerationen eller ännu tidigare till följd av den svaga ställning som de nationella minoritetsspråken har haft under en lång tid. Detta innebär att elever som inte har finska, jiddisch, meänkieli och romani chib eller samiska som ett levande språk i hemmet ändå ges möjlighet att läsa sitt modersmål.

Kursplanerna i modersmål i finska, jiddisch, meänkieli och romani chib som andraspråk är anpassade till nybörjarelever men inte kursplanen i samiska som andraspråk. Betygskriterierna i samiska som andraspråk är på en högre nivå jämfört med de andra kursplanerna i modersmål som andraspråk eftersom samiska är ett eget ämne i sameskolan med reglerad undervisningstid. Undervisningstiden skiljer sig dessutom mellan sameskolan och de motsvarande skolformerna som använder kursplan i samiska. Sammantaget får detta negativa konsekvenser för elevers möjligheter i skolformerna utanför sameskolan att inom ramen för modersmålsundervisningen utveckla sina kunskaper i och om samiska samt kunskaper om den samiska kulturen. För att skapa bättre möjligheter att revitalisera språket och möjliggöra även för elever som är nybörjare i samiska att uppnå kriterierna är det enligt Skolverkets bedömning nödvändigt att anpassa kursplanen i samiska och ta fram ett centralt innehåll samt betygskriterier som är anpassade för elever utan förkunskaper som ska läsa samiska på nybörjarnivå. Det skulle gynna elever både i sameskolan och i grundskolan och de motsvarande obligatoriska skolformer.

När det gäller elevers kunskaper i modersmål som nationellt minoritetsspråk finns det ingen reglering om vilka elever som ska undervisas utifrån vilken nivå, utan det görs en individuell bedömning av elevens kunskaper. Det är rektorn som beslutar om

¹⁵ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska

¹⁶ Skolverkets föreskrifter (2011:23) om betygskriterier för samiska

¹⁷ Förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall

¹⁸ 5 kap. 1 och 13 §§ skolförordningen

modersmålsundervisningen. Skolverkets förslag för samiska innebär inte några konsekvenser för vare sig beslutsprocessen eller organiseringen av modersmålsundervisningen som elevens val, språkval eller skolans val.¹⁹

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

En alternativ lösning föreslogs i betänkandet om nationella minoritetsspråk i skolan,²⁰: ett nytt ämne med reglerad undervisningstid. Förslaget innebär att elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas undervisning i elevens nationella minoritetsspråk inom ramen för det nya ämnet nationellt minoritetsspråk. I det ämnet skulle alla fem nationella minoritetsspråk ingå. Skolverket har ännu inte fått i uppdrag att utarbeta ett nytt ämne enligt utredningens förslag.

En annan lösning som myndigheten har diskuterat är att föreslå en ändring av 5 kap. 13 § i skolförordningen. Det skulle innebära att det införs kursplaner för samiska som nationellt minoritetsspråk med tillhörande betygskriterier i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan men det finns elever som är nybörjare både i sameskolan och motsvarande skolformer.

De samiska eleverna, oavsett om de deltar i undervisningen i sameskolan eller motsvarande skolformer behöver enligt Skolverkets bedömning få möjlighet att läsa samiska som andraspråk med en kursplan som har ett likartat centralt innehåll och betygskriterier som är anpassade för nybörjare som de andra nationella minoritetsspråkens kursplaner. Om ingen ändring av regleringen sker förblir betygskriterierna i samiska som andraspråk på en högre nivå än i de andra nationella minoritetsspråken vilket kan medföra att samiska elever misslyckas i högre grad med sina studier i modersmålet.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som berörs av det föreslagna styrdokumentet är i första hand de elever som har små eller inga förkunskaper i samiska. Antalet elever som läser samiska inom modersmålsundervisningen via fjärrundervisning har under senare år ökat i skolan. Även hemkommuner, huvudmän, rektorer och lärare är berörda av den föreslagna nya kursplanen och de föreslagna betygskriterierna.

Sammanfattning av statistik för läsåret 2021/2022 baseras på Skolverkets rapport om nationella minoriteter och nationella minoritetsspråken 2022²¹. Läsåret 2021/22 är antalet elever i grundskolan 1 106 077. Av dessa deltar totalt 6 001 elever i modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk. Totalt sett läser 680 elever samiska läsåret 2021/22, antingen inom ramen för modersmålsundervisning i grundskolan (499 elever) eller inom ämnet samiska i sameskolan (181 elever). Det är en ökning med 65 elever jämfört med läsåret 2019/20.

Läsåret 2021/22 var 745 elever berättigade till undervisning i samiska och 499 elever (67 procent) deltog. Sedan läsåret 2019/20 har antalet elever som deltar i undervisning i

¹⁹ Modersmål får av skolan anordnas på flertalet sätt, se 5 kap 8 § skolförordningen

²⁰ Nationella minoritetsspråk i skolan – förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91)

²¹ Lägesrapport nationella minoriteter och nationella minoritetsspråk 2022 Skolverket, dnr: 2023:158 (Skolverket 2023)

samiska ökat med 56 elever från 443 till 499.²² Läsåret 2021/2022 var andelen elever som läser samiska som förstaspråk 57 procent och samiska som andraspråk 43 procent. I grundskolan och sameskolan fanns det läsåret 2021/22 totalt 56 lärare i samiska (av dessa var 49 lärare i grundskolan och 9 inom sameskolan).

Sameskolan är en egen skolform och ger en utbildning med samisk inriktning som i övrigt motsvarar utbildningen i årskurserna 1–6 i grundskolan. Samtliga elever i sameskolan läser ämnet samiska. Läsåret 2021/22 gick 181 elever i sameskolan.

Samtliga nationella minoritetsspråk finns representerade i anpassade grundskolan utom jiddisch. Läsåret 2021/22 var 158 elever berättigade till undervisning och eftersom det handlar om en liten elevgrupp redovisas statistiken på en samlad nivå. 25 elever deltog i undervisning i modersmål i nationella minoritetsspråk (finska, romani chib, meänkieli och samiska).

Förslaget berör i första hand de huvudmän som ska erbjuda modersmålsundervisning i samiska och de elever som erbjuds denna undervisning. Alla elever som anser sig tillhöra urfolket samer ska kunna erbjudas denna undervisning i de obligatoriska skolformerna. Det är inte känt hur många av eleverna som är nybörjare i samiska men Skolverket har fått signaler från Sameskolstyrelsen och från myndighetens referensverksamhet, bland annat referensskolor och referensgrupper, att eleverna finns, både i sameskolan och grundskolan i de flesta av landets kommuner. Förvaltningsområden för samiska finns idag i 25 kommuner.²³

4. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

Föreskrifterna grundar sig på Skolverkets bemyndigande i 3 § förordningen (SKOLFS 2010:251) om läroplan för sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet i vissa fall.

Skolverket fick 1994 i uppdrag att utarbeta en gemensam läroplan för de obligatoriska skolformerna i det ingick bland annat att även utarbeta timplan och kursplan för sameskolan²⁴. Det angavs att riktlinjer för kursplanerna för grundskolan skulle gälla så långt det var möjligt för sameskolan. Däremot skulle kursplaner i specifikt samiska ämnen och anpassning av ämnen som hade betydelse för samernas kultur och levnadsförhållanden utfärdas efter samråd med Sameskolstyrelsen. I ett brev från Sameskolstyrelsen 1994-11-28 till Skolverket kommenterades att: ”Vid genomgång av kursplanerna har det visat sig att det bör utarbetas en kursplan i det samiska språket, både för elever som talar samiska som förstaspråk och de som har samiska om andraspråk.” Den första kursplanen i samiska som Skolverket utarbetade år 1994²⁵ angav, ett första och ett andraspråk. I sameskolförordningen från år 2002 skulle Skolverket fastställa en kursplan i samiska som även skulle kunna användas i modersmålsundervisning i samiska i grundskolan. Skolverket utgick då från den tidigare kursplanen vad gäller uppdelningen i första och andraspråk vid utvecklandet av kursplanen.

Skolverket har sedan dess fortsatt att föreskriva om två delar inom kursplanen men som framgår av bakgrundsavsnittet ovan behöver kursplanen i ämnet samiska förändras.

²² Lägesrapport nationella minoriteter och nationella minoritetsspråk 2022 Skolverket, dnr 2023:158, (Skolverket 2023)

²³ Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, se även Sametingets webbplats

²⁴ Regeringsbeslut 1994-02-03, dnr U94/185/Gru

²⁵ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 1994:55) om kursplaner för sameskolan

Skolverket har nu gjort bedömningen att det skulle vara möjligt att dela kursplanen i tre delar eller spår. Detta för att kunna utveckla ett verkligt nybörjarspråk för samiskan.

5. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Kostnadsmässiga konsekvenser

Skolverket bedömer att förslaget inte innebär någon utökad undervisningstid för lärarna.

Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Skolverket tar hänsyn till frågor som rör mänskliga rättigheter däribland förbud mot diskriminering. I Skolverkets instruktion lyfts vissa grupper fram och delar av de mänskliga rättigheterna betonas särskilt. Det gäller barns rättigheter, jämställdhetsperspektivet, funktionshinderspersionen och nationella minoriteter. Vid framtagandet av förslaget till kursplanen och betygskriterier har detta beaktats.

5.1 Barns rättigheter

Skolverket har tagit fram den föreslagna kursplanen och de föreslagna betygskriterierna i nära samarbete med de lärare som undervisar elever som läser samiska som andraspråk, både i sameskolan och i grundskolan. Skolverket har också tagit del av aktuell forskning och av relevanta rapporter från Sameskolstyrelsens och Skolinspektionen samt av myndighetens egna rapporter inom området. Skolverket har också genomfört flera samråd med olika referensgrupper, bland annat Sametinget och Sameskolstyrelsen samt intervjuat elever som läser samiska som andraspråk och som har begränsade kunskaper i språket eller är nybörjare. Skolverket har även beaktat artikel 28 och 29 i Barnkonventionen²⁶ där det anges bland annat om barnets rätt till utbildning samt barnets rätt till egna kulturella identitet, språk och värden.

5.2 Jämställdheten mellan flickor och pojkar i skolan

Skolverket bedömer att förslaget inte påverkar jämställdheten mellan flickor och pojkar i skolan.

5.3 Funktionshinder

Skolverket bedömer att förslaget inte påverkar möjligheterna för alla elever att delta i undervisningen. Däremot kan det ofta innebära svårigheter för elever inom den anpassade skolan att följa en kursplan som är utarbetad för sameskolan och den undervisningstid som gäller där.

5.4 Nationella minoriteter

En konsekvens av förslagen kan bli att de elever som tillhör urfolket och den nationella minoriteten samerna ges bättre möjligheter att revitalisera sitt språk. Det skulle kunna medföra att fler elever utan förkunskaper väljer att läsa samiska. Förslaget medför inte några konsekvenser för övriga nationella minoritetsspråk.

²⁶ FN:s konvention om barnets rättigheter

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skolverket bedömer att förslagen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (EU). Som nämnts finns det en gemensam europeisk referensram för språk – GERS²⁷. Skolverket har beaktat GERS i utarbetandet av förslagen till ändringar i det centrala innehållet och betygskriterierna i samiska. Sverige har åtagit sig att följa europeisk stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk²⁸ och den europeiska Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter²⁹ och detta är en del av arbete att värna om dessa skyldigheter.

7. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Ändringarna i kursplanen och betygskriterierna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas från och med höstterminen 2024.

Det finns behov av informationsinsatser inför och under läsåret 2024/25 till huvudmän, rektorer, modersmåls lärare och de lärosäten som har lärarutbildning i samiska. Regeringen har även gett Skolverket i uppdrag att genomföra fortbildning och kompetensutveckling för att förstärka tillgången på lärare i samiska.³⁰

B Kommuner och regioner

Föreskriften innebär inte någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

C Företag

Den föreslagna regleringen bedöms inte få några effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför inte någon beskrivning av detta. Enskilda huvudmäns påverkan kommer att ske på samma villkor som de offentliga.

D Samråd

Skolverket har eftersträvat en så bred och transparent process som möjligt i arbetet med förslagen. Under hösten 2022 gjordes en översyn med syftet att samla in material (bland annat kunskapsöversikter, betänkanden och material från tidigare Skolverksbesök till referensverksamheten) för att ha som underlag till en behovsanalys som beskriver förslagens problembild och myndighetens förslag. Under våren 2023 har synpunkter från olika referens- och samrådsgrupper samlats in och analyserats. Analysen av synpunkterna har utgjort grunden för arbetet med förslaget till en reviderad kursplan och reviderade betygskriterier i samiska. Dessutom har en språkrevitaliseringsexpert lämnat synpunkter.

²⁷ Gemensam europeisk referensram för språk (Europarådet 2001, övers. Skolverket 2009)

²⁸ CETS 148 - European Charter for Regional or Minority Languages (coe.int)
Charter in Swedish (coe.int)

²⁹ <https://www.regeringen.se/contentassets/02b946ed1ee747a1a7bf4874fd8d3633/ramkonvention-om-skydd-for-nationella-minoriteter/>

³⁰ Regleringsbrev 2022 Myndighet Statens skolverk
<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=22297>

Fler behöriga lärare i samiska. Uppdraget återges i regleringsbrevet för 2019.

För att säkerställa att urfolket och den nationella minoriteten samer har fått möjligheter att vara involverade i arbetet har Skolverket under våren 2023 besökt sameskolan i Kiruna och sameskolan i Jokkmokk för att diskutera med lärare på vilket sätt kursplanen i samiska kan anpassas till nybörjare och intervjuat flera elever som är nybörjare eller har vissa kunskaper i samiska. I arbetet med förslaget har det ingått representanter från Sametinget, Sameskolstyrelsen, rektorer samt lärare som undervisar samiska både som ämnet samiska i sameskolan och inom modersmålsundervisningen i samiska. Skolverket hade samråd med en referensgrupp från Sameskolstyrelsen den 10–11 maj 2023 och den 13 juni 2023. Skolverket hade samråd med en referensgrupp från Sametinget den 9 februari 2023, den 26 april 2023 samt den 14 juni 2023. Referensgrupperna har under dessa samråd lämnat synpunkter på utkastet och uttryckte att de var nöjda med det inflytande som givits i framtagandet av den reviderade kursplanen.

E Kontaktperson

Vid eventuella frågor om kursplanen, kontakta undervisningsrådet Nermina Wikström på e-postadress: nermina.wikstrom@skolverket.se